Mekong Watch
3F Aoki Building 1-12-11 Taito
Taito-ku, Tokyo 110-0016 Japan
E-mail: info@mekongwatch.org
Website: http://www.mekongwatch.org

3S Rivers Protection Network
Okantuel Village
Bueng Kanseng Sangkat
Banlung, Ratanakiri, Cambodia
E-mail: info@3spn.org
Website: http://www.3spn.org

គម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ នៅភាគឥសាន្តនៃប្រទេសកម្ពុជា

គម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ (LS2) គឺជាទំនប់មួយដែលនឹងត្រូវសាងសង់នៅក្នុងទន្លេសេសាន ក្នុងស្រុកសេសាន ខេត្តស្ទឹងត្រែង ប្រទេសកម្ពុជា ដែលមានចម្ងាយ១,៥គម ផ្នែកខាងក្រោមនៃចំនុចប្រសព្វគ្នារវាងទន្លេសេសាន និងទន្លេស្រែពក ដែលមានចម្ងាយប្រមាណជា ២៥គម ពីចំណុចជួបគ្នានឹងទន្លេមេគង្គ។ គម្រោងនេះ ត្រូវបានអនុម័តដោយគណៈរដ្ឋមន្ត្រីនៃប្រទេសកម្ពុជា នៅក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២ បើទោះបីជារបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន (EIA) ដែលមិនបានឆ្លើយតបទៅនឹងការអនុវត្តន៍ដ៏ល្អប្រសើរជាអន្តរជាតិក៏ដោយ។

តាមលក្ខណៈបច្ចេកទេស ប្រសិនបើទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ត្រូវបានសាងសង់ក្នុងដៃទន្លេមេ នឹងបង្កឲ្យមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងអវិជ្ជមានគួរឲ្យកត់សម្គាល់លើធនធានជលផល និងជីវៈចំរុះនៃអាងទន្លេមេគង្គក្រោម។ ការសិក្សាមួយនៅឆ្នាំ២០១២ (National Academy of Sciences) បានចង្អុលបង្ហាញថា ទំនប់វារីអគ្គិសនីនេះ នឹងបណ្តាលអោយបរិមាណត្រី ៩,៣% មានការធ្លាក់ចុះ ហើយត្រីចំនួនជាង ៥០ប្រភេទ នឹងប្រឈមនូវការបាត់បង់។ អ្នកជំនាញជាច្រើនបានហាមប្រាមចំពោះការសាងសង់ទំនប់

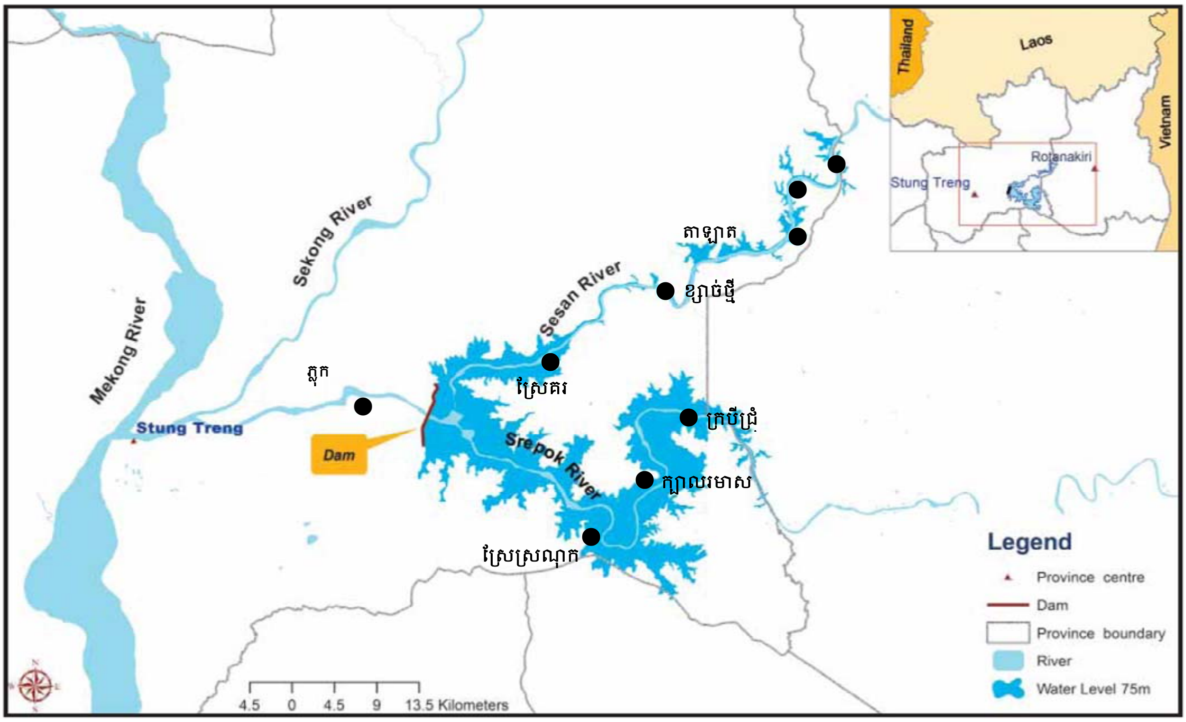

ផែនទីបង្ហាញពីអាងស្តុកទឹកនៃទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ និងភូមិសំខាន់ៗនៅក្នុងអាងទន្លេ (ប្រភព: វិច្ឆិកា ២០១២)

មួយនេះ ដែលអាចធ្វើអោយមានការផ្លាស់ប្តូរនូវប្រព័ន្ធជលសាស្ត្ររបស់ទន្លេមេគង្គ និងទន្លេសាប ក៏ដូចជាកាត់បន្ថយនូវលំហូរដីល្បាប់ដែលមានជីជាតិសម្រាប់ដំណាំកសិកម្មប្រមាណពី៦ ទៅ៨%។ ក្នុងចំណោមទំនប់វារីអគ្គិសនីដែលបានគ្រោងសាងសង់នៅតំបន់មេគង្គក្រោមទាំងអស់ ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២នេះ នឹងបង្កឲ្យមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងធំធេងបំផុតលើជីវម៉ាស (ការរស់នៅផ្តុំគ្នា) របស់ត្រីក្នុងទន្លេក្នុងចំណោមទំនប់នានាដែលបានគ្រោងនៅក្នុងអាងទន្លេមេគង្គក្រោម។ ផលប៉ះពាល់ទាំងនេះ នឹងជះឥទ្ធិពលទៅដល់ផ្នែកខាងក្រោមនៅប្រទេសវៀតណាម និងផ្នែកខាងលើក្នុងប្រទេសឡាវ និងប្រទេសថៃ។

អ្នកភូមិចំនួនរាប់ពាន់នាក់កំពុងរស់នៅតាមទន្លេមេគង្គក៏ដូចជានៅតាមដៃទន្លេនេះដែរ នឹងទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានមកលើជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ លើសុវត្ថិភាពស្បៀង និងអាយុជីវិតរបស់ពួកគេ ព្រោះតែទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២នេះ។ ដោយការទទួលស្គាល់នូវផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានក្នុងតំបន់ពីទំនប់វារីអគ្គិសនី នៅក្នុងខែមិថុនាឆ្នាំ២០១២ ម្ចាស់ជំនួយអន្តរជាតិជាច្រើនរបស់គណៈកម្មការជាតិទន្លេមេគង្គ(MRC)បានជម្រុញឲ្យរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាធ្វើការគិតគូរ និងរចនាប្លង់គម្រោងឡើងវិញ និងដាក់ជូនមកគណៈកម្មការជាតិទន្លេមេគង្គដើម្បីធ្វើការពិគ្រោះយោបល់។

ព័ត៌មានពីទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២

កម្លាំងថាមពលផលិត៖ ៤០០មេហ្គាវ៉ាត់
កំពស់៖ ៧៥ម៉ែត្រ
ប្រវែង៖ ៦គីឡូម៉ែត្រ
ទំហំផ្ទៃអាងស្តុកទឹក៖ ៣៣ ៥៦០ហិកតា
ចំណាយទុនសាងសង់៖ ៧៨១លានដុល្លាសហរដ្ឋអាមេរិច

ទន្លេសេសានក្នុងភូមិស្រែគរ ២០១៣

ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ គឺជាគម្រោងមួយតាមបែបការកសាង-ការប្រតិបត្តិ-ការផ្ទេរ(BOT) ជូនទៅរដ្ឋក្នុងការប្រើប្រាស់ថាមពលអគ្គិសនីទាំងនោះបន្ទាប់ពីផុតកុងត្រារបស់ក្រុមហ៊ុន ។ ការសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីត្រូវចំណាយពេល៥ឆ្នាំ ទើបសាងសង់រួច។ បន្ទាប់ពីដំណើរការបាន៤0ឆ្នាំ នោះក្រុមហ៊ុននឹងផ្ទេរមកឲ្យរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។ យោងតាមការជូនសេចក្តីប្រកាសរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានឲ្យដឹងថា ថាមពលអគ្គិសនីដែលផលិតបាននឹងលក់ឲ្យទៅអគ្គិសនីកម្ពុជា (EDC) នឹងលក់នាំចេញទៅឲ្យប្រទេស វៀតណាមផងដែរ។

អ្នកអភិវឌ្ឍន៍គម្រោង៖ ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ គឺជាទំនប់មួយដែលមានកើតឡើងពីការចូលហ៊ុនគ្នារវាងក្រុមហ៊ុនរ៉ូយ៉ាល់គ្រុប និង ឆៃណាហាយដ្រូឡានឆាងអ៊ិនធើណាសិនណាល់អ៊ិននើជី(China's Hydrolancang International Energy) របស់ចិន(៩0%) ហើយនឹងអគ្គិសនីវៀតណាមអន្តរជាតិ (EVNI), ដែលជាសាខារបស់ក្រុនហ៊ុនអគ្គិសនីវៀតណាម (EVN)ចំនួន១០%។

អ្នកផ្តល់ហិរញ្ញប្បទាន៖ ក្រុមហ៊ុនសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ គឺ៣0% ជាទុនរបស់ក្រុម

ហ៊ុន និង៧០%ទៀតជាកម្ចីបានមកពីធនាគារមួយដែលមិនស្គាល់ឈ្មោះ តែភាគច្រើនគឺបានមកពីប្រទេសចិន។

ព្រឹត្តការណ៍សំខាន់ៗ

ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៧៖ អនុស្សរណៈយោគយល់មួយ (MOU) ត្រូវបានចុះហត្ថលេខារវាងអគ្គិសនីវៀតណាម (EVN) និងក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពលនៃរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ឲ្យក្រុមហ៊ុនអគ្គិសនីវៀតណាមធ្វើការសិក្សាពីលទ្ធភាពនៃការសាងសង់ទំនប់។

ឆ្នាំ២០០៨ -២០០៩៖ ករណីសិក្សាពីលទ្ធភាពនៃការសាងសង់ទំនប់ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយសាខាក្រុមហ៊ុនអគ្គិសនីវៀតណាម គឺភីអ៊ីស៊ីស៊ីមួយ (PECC1)

ខែមករា ដល់ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨៖ ការសិក្សាពីហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គមត្រូវបានធ្វើឡើងដោយទីប្រឹក្សាកម្ពុជា(KCC)។

ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០៖ របាយការណ៍សិក្សាហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានរបស់គម្រោងត្រូវបានអនុម័ត។

ខែមេសា ឆ្នាំ២០០១៖ ក្រុមហ៊ុនសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីកម្ពុជា វៀតណាមដែលមានភាគហ៊ុនពីក្រុមហ៊ុនរ៉ូយ៉ាល់គ្រុប៤៩% និងអគ្គិសនីវៀតណាមអន្តរជាតិ (EVNI)៥១% ត្រូវបង្កើតនិងទទួលស្គាល់ថាជាអ្នកអភិវឌ្ឍទំនប់វារីអគ្គិសនីមួយនេះ។ ក្រោយមកបានចុះបញ្ជីជាផ្លូវការថា ក្រុមហ៊ុនទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ ខូអិលធីឌី(Hydro Power Lower Sesan 2 Co. ltd.) ក្នុងឆ្នាំ២០០១១ ដោយក្រុមហ៊ុនរ៉ូយ៉ាល់គ្រុប។

ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២៖ ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ ត្រូវបានអនុម័តដោយគណៈរដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។ កិច្ចព្រមព្រៀងសាងសង់ត្រូវបានចុះហត្ថលេខារវាងក្រុមហ៊ុនរ៉ូយ៉ាល់គ្រុប និងក្រុមហ៊ុនហាដ្រូឡានឆាងអ៊ិនធើណាសិនណាល់អ៊ិននើជី(Hydrolancang Internal Energy)។

ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣៖ ច្បាប់របស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាអំពីការទូទាត់សំណងលើគម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ត្រូវបានអនុម័តដោយរដ្ឋសភាជាតិ។

ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣៖ កាសែតសារព័ត៌មានក្នុងស្រុកមួយបានចេញផ្សាយថា អាង &អាសូស៊ីអេសិនឡោយើ ខូអិលធីឌី (Ang & Associate Lawer Co. ltd.) គឺជាក្រុមហ៊ុនដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកឧកញ្ញាគិតម៉េង និងដែលបានកំពុងតែសំអាតផ្ទៃអាងស្តុកទឹករបស់ទំនប់វារីអគ្គិសនី។

ផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គមមកលើប្រជាជនកម្ពុជាក្នុងតំបន់

ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ (LS2) មានទីតាំងស្ថិតនៅដីរាប ឬតំបន់ទំនាប និងមានកំពស់៧៥ម៉ែត្រ និងមានផ្ទៃដីអាងផ្ទុកទឹកទំហំ ៣៣ ៥៦០ហិកតា ។ យោងតាមរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះ

ពាល់បរិស្ថាន (EIA)គម្រោងនេះនឹងធ្វើឲ្យប្រជាជនចំនួន៤ ៧៨៥នាក់ជម្លៀសចេញពីភូមិឋានទៅតាំងទីលំនៅថ្មី ក្នុងនោះមាន១០៥៩គ្រួសារមកពីភូមិចំនួន ៧ នៅក្នុងឃុំចំនួន៤។ របាយការណ៍មួយដែលបានបោះពុម្ពផ្សាយនៅក្នុងឆ្នាំ២០០៩បានបង្ហាញថា ផលប៉ះពាល់ទៅដល់ផ្នែកខាងលើនៃទំនប់នេះ អាចនឹងមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរជាងការប៉ាន់ប្រមាណនៅក្នុងរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានទៅទៀត (EIA) ហើយយ៉ាងហោចណាស់មានប្រជាជនចំនួន៧៨០០០នាក់ នៅតាមដងទន្លេសេសាន និងទន្លេស្រែពក នៅផ្នែកខាងលើនៃទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ (LS2) ក៏ដូចជាភូមិចំនួន៨៧ភូមិ នៅតាមដងទន្លេពីរនេះ (សេសាន ស្រែពក) នឹងត្រូវបាត់បង់លទ្ធភាពសម្រាប់ចរាចរត្រីឡើងចុះក្នុងទន្លេទាំងនេះ។ ករណីសិក្សាមួយចំនួនទៀតក៏បានរកឃើញផងដែរថា ប្រជាជនជាង២២ ០០០នាក់ ដែលកំពុងរស់នៅផ្នែកខាងក្រោមទន្លេពីទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ (LS2) នឹងទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានដោយសារការផ្លាស់ប្តូរនូវជលវិទ្យា និងគុណភាពទឹក ។ ផ្ទុយទៅវិញ នៅក្នុងច្បាប់ថ្មីមួយបានអនុម័តដោយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានៅក្នុងឆ្នាំ២០១៣នេះ បែជាបង្ហាញថា ផលប៉ះពាល់ទូទៅរបស់ទំនប់វារីអគ្គិសនីមួយនេះ មានតិចតួចទៅវិញ ដោយបានអះអាងថាមានប្រជាជនតិចជាង៨០០ គ្រួសារនៅក្នុងឃុំចំនួនបី នឹងត្រូវបានធ្វើការផ្លាស់ប្តូររើទីលំនៅថ្មី នឹងត្រូវទទួលបានសំណងពីការខូចខាត។

នៅក្នុងរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានបានសរសេរថា ទីតាំងថ្មីចំនួន៦កន្លែង ត្រូវបានគ្រោងបម្រុងទុកសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរទីលំនៅថ្មីជូនដល់សហគមន៍មូលដ្ឋាន។ បើយោងតាមសម្តីរបស់អ្នកភូមិដែលត្រូវរើតាំងទីលំនៅថ្មីបានបញ្ជាក់ថា តំបន់ថ្មីទាំងនោះ គឺស្ថិតនៅក្នុងតំបន់ព្រៃការពារ ឬតំបន់ដីសម្បទានរបស់ក្រុមហ៊ុន។ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានប្រកាសថា ពួកគេនឹងរៀបចំទីតាំងលំនៅដ្ឋានថ្មី ប៉ុន្តែមានក្តីបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងអំពីទីតាំងថ្មីនោះ គឺឋិតនៅឆ្ងាយពេកពីភូមិរបស់ពួកគាត់នាពេលបច្ចុប្បន្ន និងមិនអាចអំណោយផលដល់ការប្រកបរបរកសិកម្ម ដូចជាដំណាំស្រូវ និងបន្លែជាដើម។ ការស្តារជីវភាពឡើងវិញជូនសហគមន៍ដែលបាត់បង់មុខរបរពីការនេសាទ ឬទទួលរងផលប៉ះពាល់ផ្សេងៗ គឺនៅមិនទាន់បានបង្កើតនៅឡើយ។ នោះក៏ពុំទាន់បានបង្កើតនូវមុខរបរថ្មីជូនពួកគាត់នៅឡើយទេ ។

លទ្ធភាពសេដ្ឋកិច្ច

អ្នកជំនាញរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជារំពឹងថា នឹងរកប្រាក់ចំណូលពីការបង់ពន្ធពីទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ចំនួន២៩,៥លានដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិចក្នុងមួយឆ្នាំនៅពេលទំនប់ចាប់ផ្តើមដំណើរការ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏នៅមានការចោទជាសំនួរចំពោះលទ្ធភាពសេដ្ឋកិច្ចពីទំនប់វារីអគ្គិសនីនេះ ជាពិសេស នេះជាសញ្ញាមួយដែលធ្វើឲ្យការប្រែប្រួលអាកាសធាតុមានការកើនឡើង ដែលរួមបញ្ចូលទាំងគ្រោះរាំងស្ងួត និងផ្លាស់ប្តូរនូវលំហូរទឹកតាំងមានដំណើរការនៃទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅផ្នែកខាងលើ ។ នៅលើដងទន្លេសេសាន គឺបានសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីជាច្រើនរួចមកហើយនៅផ្នែកខាងលើក្នុងប្រទេសវៀតណាម ហើយទំនប់ទាំងនេះ ក៏បានជួបនូវវិបត្តិក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ថាមពលអគ្គិសនីពុំគ្រប់គ្រាន់ផងដែរ។ ជាលទ្ធផល មានន័យថា ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ នឹងបង្កឲ្យមានកង្វះខាតលំហូរទឹក និងមិនអាចផលិតបានថាមពលអគ្គិសនីតាមការគ្រោងទុកដល់ទៅ៤០០ម៉េហ្គាវ៉ាត់នោះទេ។ ជាការពិតណាស់ នៅក្នុងរបាយការណ៍សិក្សាពីហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និង សង្គមបានប៉ាន់ប្រមាណថាការផលិតថាមពលអគ្គិសនីរបស់ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ នឹងមានការធ្លាក់ចុះដល់១០០ម៉េហ្គាវ៉ាត់នៅរដូវប្រាំង តែស្រប

ពេលគ្នានេះ ប្រទេសកម្ពុជាមានតម្រូវការថាមពលខ្ពស់ជាងនេះទៅទៀត។

កង្វះខាតនូវការពិគ្រោះយោបល់

សហគមន៍រងផលប៉ះពាល់មិនត្រូវបានពិគ្រោះយោបល់ជាមួយពួកគេអោយបានសមរម្យនោះទេ ក៏ដូចជាមិនបានផ្តល់ព័ត៌មានអោយបានគ្រប់គ្រាន់ដល់ពួកគេដែរ ទាំងទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ឬ កម្មវិធីផ្លាស់ប្តូរទីលំនៅថ្មី និងសំណងជាដើម។ សហគមន៍ដែលរស់នៅផ្នែកខាងក្រោមនៃទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ នៅមិនទាន់បានជូនដំណឹងថាពេលណាពួកគេនឹងត្រូវផ្លាស់ប្តូរទីលំនៅថ្មី និងតើពួកគាត់នឹងត្រូវបានផ្តល់សំណងនូវផ្ទះសំបែង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៅតំបន់ថ្មីនេះទេ ក៏ដូចជាសំណងសម្រាប់ទ្រទ្រង់ជីវភាពរបស់ពួកគាត់ក្នុងកំឡុងពេលផ្លាស់ប្តូរទីលំនៅនោះ ក៏ពុំទាន់បានជូនដំណឹងឲ្យដឹងនៅឡើយដែរ។

ភូមិស្រែគរ ២០១៣

ខែវិច្ឆិកា ២០១២ និងខែកុម្ភៈ ២០១៣ អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានបានរៀបចំការប្រជុំមួយនៅថ្នាក់ភូមិដែលស្ថិតនៅទីតាំងអាងស្តុកទឹកនៃទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២។ យោងតាមសម្តីសហគមន៍ដែលបានចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំ អាជ្ញាធរបានត្រៀមជម្រើសទីតាំងសម្រាប់ការតាំងទីលំនៅថ្មី រួមមានទីតាមដែលឋិតនៅតាមដងទន្លេសេកុង និងពន្យល់ថាសំណងនឹងត្រូវបានផ្តល់ជូនដោយមានបញ្ចូលទាំងដីសម្រាប់សង់លំនៅដ្ឋាន និងដីកសិកម្ម។ ទោះបីជាបែបនេះក្តី សហគមន៍បានត្អូញត្អែរថា ព័ត៌មាននេះពុំទាន់មានភាពច្បាស់ និងមិនអាចជឿទុកចិត្តនៅឡើយទេ ពីព្រោះនៅមិនទាន់មានសេចក្តីលំអិត និងលិខិតស្នាមជាលាយលក្ខអក្សរជាក់លាក់ណាមួយត្រូវបានផ្តល់ជូនមកដល់សហគមន៍មូលដ្ឋាននៅឡើយ។

ដោយយោងតាមបទពិសោធន៍ផ្សេងៗគ្នាពីការទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់របស់អ្នករស់នៅនៅផ្នែកខាងក្រោមពីទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅប្រទេសវៀតណាមអស់ជាងមួយទស្សវត្សហើយនោះ ធ្វើឲ្យសហគមន៍ដែលរស់នៅតាមដងទន្លេសេសាន និងស្រែពកបានជំទាស់ទៅនឹងការសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២អស់រយៈពេលជាង៥ឆ្នាំមកហើយ ដែលសហគមន៍បានស្នើអោយម្ចាស់គម្រោង និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា អោយមានរៀបចំកិច្ចប្រជុំពិភាក្សាពីបញ្ហាដែលពុំទាន់បានដោះស្រាយ និងពិចារណាទៅលើជំរើសថាមពលដែលមាននិរន្តរភាព ដើម្បីអោយសមទៅនឹងតម្រូវការអគ្គិសនីរបស់ប្រទេស។

អនុសាសន៍

1) អ្នកអភិវឌ្ឍន៍គម្រោង និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាគួរតែទទួលស្គាល់ពីផលប៉ះពាល់ដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនៃទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ ទៅលើធនធានធម្មជាតិនៃទន្លេមេគង្គ ជាពិសេសមច្ឆាជាតិ និងជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ ព្រមទាំងសុវត្ថិភាពស្បៀងរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន មិនត្រឹមតែនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជានោះទេ ប៉ុន្តែប្រជាជនជាច្រើនទៀតតាមអាងទន្លេមេគង្គទាំងអស់ ក៏នឹងត្រូវទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់នេះដែរ និងសូមអោយមានការពិចារណាឡើងវិញទៅលើគម្រោងមួយនេះ ។

2) គណៈកម្មាការទន្លេមេគង្គ(MRC) និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា គួរតែទទួលស្គាល់នូវផលប៉ះពាល់

អវិជ្ជមានផ្សេងៗជាច្រើន ទៅលើអាងទន្លេមេគង្គទាំងមូល ហើយសូមពិចារណាលើគម្រោងដោយពុំគួរចាត់ទុកថា វាគ្រាន់តែជាទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅតាមដៃទន្លេ តែត្រូវគិតថា វាក៏ជាទំនប់វារិអគ្គិសនីមួយដែលសមមូលទៅនឹងទំនប់វារីអគ្គិសនីមួយដែលសាងសង់លើដងទន្លេមេគង្គដែរ ហើយគួរយកបញ្ហានេះដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងដំណើរការនៃកិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់របស់គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ។

3) ផលប៉ះពាល់អវិជ្ជាមាននៃទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២មកលើបរិស្ថានវិទ្យា ក៏ដូចជាជីវិតរស់នៅតាមដងទន្លេមេគង្គ ជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ និងវប្បធម៌ប្រពៃណីរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន ជាពិសេសសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលពឹងផ្អែកលើធនធានធម្មជាតិដែលមានក្នុង និងតាមដងទន្លេ គួរតែសិក្សាអោយបានហ្មត់ចត់ និងថ្លឹងថ្លែងអំពីចំណូលសេដ្ឋកិច្ចដែលយើងទទួលបានពីគម្រោងនេះ។ ការសិក្សាទាំងនេះមិនគួរធ្វើការសិក្សាតែនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះទេ តែគួរធ្វើការសិក្សាដោយក្របដណ្តប់ទៅដល់តំបន់នៃអាងទន្លេមេគង្គទាំងមូលផងដែរ។

4) ព័ត៌មានស្តីពីទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ និងផែនការផ្លាស់ប្តូទីលំនៅថ្មី និងផែនការសំណងគួរតែត្រូវបានចែកចាយ និងជូនដំណឹងដល់សហគមន៍ដែលនឹងទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ពីគម្រោងដោយផ្ទាល់ក្តី និងដោយប្រយោលក្តី។ ពួកគាត់គួរតែចូលរួមពិគ្រោះយោបល់អោយបានពេញលេញ ហើយគំនិតយោបល់របស់ពួកគាត់គួរតែត្រូវបានដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តចុងក្រោយ ។

យោង៖

Baird, Ian G. 2009. *Best Practices in Compensation and Resettlement for Large Dams: The Case of the Planned Lower Sesan 2 Hydropower Project in Northeastern Cambodia*. Phnom Penh, Cambodia: Rivers Coalition in Cambodia.

Cambodia Daily. "Government Approves Dam on Lower Sesan," November 5, 2012. http://www.cambodiadaily.com/news/government-approves-dam-on-lower-sesan-5159/

Cambodia Daily. "Electricity Vietnam No Longer Involved in Lower Sesan 2 Dam," November 28, 2012. http://www.cambodiadaily.com/news/electricity-vietnam-no-longer-involved-in-lower-sesan-2-dam-6363/

Global Times. "Cambodian, Chinese Firms to Jointly Develop Hydropower Plant," November 26, 2012. http://www.globaltimes.cn/content/746551.shtml

Grimsditch, Marc. 2012. *3S Rivers Under Threat.* 3S Rivers Protection Network and International Rivers.

International Rivers. "Lower Sesan 2 Dam," Accessed on July 11, 2013. http://www.internationalrivers.org/campaigns/lower-sesan-2-dam

International Rivers. "Cambodia's Lower Sesan 2 Dam's Draft Law Evades Costs and Concerns," Accessed on July 11, 2013. http://www.internationalrivers.org/resources/cambodia%E2%80%99s-lower-sesan-2-dam%E2%80%99s-draft-law-evades-costs-and-concerns-7825

Phnom Penh Post. "Lies, Threats at Dam Site," April 8, 2013. http://www.phnompenhpost.com/national/lies-threats-dam-site

Vicheka S. 2012. *Lower Sesan 2 Hydropower Dam: Current Livelihoods of Local Communities (A Baseline Study).* Phnom Penh, Cambodia: The NGO Forum of Cambodia.

Ziv, G., Baran, E., Nam, S., Rodríguez-Iturbe, I., and Levin, S. 2012. "Trading-off Fish Biodiversity, Food Security and Hydropower in the Mekong River Basin," *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America.* http://www.pnas.org/content/109/15/5609.full.pdf+html

បកប្រែដោយ៖ ហែម ឧត្តម, ផន សុធារ៉ា, រស់ សុធីតា

(ព័ត៌មានទាំងអស់ខាងលើបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពនៅថ្ងៃទី៥ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៣) ***05/8/2013***